

1. 6. 2007

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Povinnost péče řádného hospodáře v obchodním právu

Jednou ze základních povinností statutárního orgánu právnické osoby je povinnost postupovat či vykonávat svou působnost s péčí řádného hospodáře. Obchodní zákoník v ustanovení § 79a vztahujícím se na společníky veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti výslovně stanoví, že společník je při plnění svých povinností povinen postupovat s péčí řádného hospodáře. Ustanovení § 194 odst. 5 pak ukládá jak představenstvu akciové společnosti, tak i jednatelům společnosti s ručením omezeným povinnost vykonávat působnost s péčí řádného hospodáře.

Vedle pojmu péče řádného hospodáře však existuje v obchodním zákoníku i pojem „odborné péče“, který je zakotven v ustanovení § 567 odst. 1 o smlouvě mandátní.

Péči řádného hospodáře, lze charakterizovat tak, že statutární orgán či člen statutárního orgánu má postupovat obezřetně a preferovat potřeby a zájmy společnosti. Nemusí být nadán odbornou kvalifikací, ale má pečovat o to, aby záležitosti společnosti byly vyřízeny co nejlépe, a to včetně vyžádání odborné pomoci, pokud je třeba.

Pojem „péče řádného hospodáře“ nahradil pojem „náležitá péče“, který byl do 1.1.2001 používán v souvislosti s požadavky na výkon funkce jednatele, členů představenstva akciové společnosti a dozorčí rady akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným. Před tímto datem zákon povinnost jednat s péčí řádného hospodáře, v té době náležité péče, neukládal veřejné obchodní společnosti ani komanditní společnosti, pouze v některých případech se vyžadovala odborná péče, s odkazem na přiměřené použití ustanovení o mandátní smlouvě v § 66 odst. 2 ObchZ, pro plnění povinností statutárních orgánů v souvislosti se sloučením, splynutím, rozdělením a přeměnou.

Názory předních odborníků na obchodní právo – konkrétně profesorů Jana Dědiče a Karla Eliáše - se na vymezení obsahu původního pojmu „náležitá péče“ ve vazbě k pojmu „odborné péče“ v minulosti rozcházely. Z praktického hlediska neměla tato polemika značný význam, z výkladového hlediska však do určité míry sehrála roli v objasnění těchto od sebe rozdílných pojmů, jenž vyvolávaly pochybnosti, zda byly zákonodárcem použity úmyslně s nějakým skrytým cílem, nebo zda se jednalo o jeho pouhou nedůslednost.

Hlavním rozkolem bylo, zda požadavek náležité péče byl přísnější než požadavek odborné péče, či zda šlo v podstatě o totéž. Profesor J. Dědič zastával názor, že požadavek náležité péče byl méně přísným, naopak profesor K. Eliáš zastával názor, že byl tento požadavek přísnější než požadavek odborné péče.¹ Jsem toho názoru, že tento rozkol stále přetrvává. Přestože novela č. [370/2000 Sb.](#) zavedla nový pojem, který dle mého názoru více vystihuje požadavky, které jsou na výkon funkce statutárních orgánů kladeny a rovněž odstranila paradox rozdílné právní úpravy osobních společností a kapitálových společností, když nově zařadila § 79a ObchZ, otázka vymezení obsahu pojmu „péče řádného hospodáře“ ve vazbě k pojmu „odborné péče“ je stále aktuální, díky existenci obou pojmů v obchodním zákoníku. Důkazem toho je i samotné vymezení současného pojmu „péče řádného hospodáře“ profesorem J. Dědičem, který jednoduše nahradil pojem „náležitá péče“ pojmem „péče řádného hospodáře“, a původní vymezení, tak zůstalo zachováno. Podle něho je požadavek

péče řádného hospodáře z hlediska požadavku profesionality výkonu určité činnosti požadavkem od odborné péče méně přísným. Odborná péče vyžaduje speciální znalosti v určité oblasti, avšak členové statutárního orgánu nemohou být odborníky v celém rozsahu činnosti společnosti, nelze na ně klást stejné nároky jako na odborníky v dané oblasti, např. daňové poradce, auditory. Požadavek péče řádného hospodáře je tedy požadavkem vyžadujícím plnění povinností na určité odborné úrovni, která však nemusí dosahovat úrovně odborníka v dané oblasti, měl by však být odborníkem na řízení korporací a plně znalý všech nových poznatků v této oblasti a uplatňovat je v činnosti společnosti a rozhodovat se znalostí věci, a v případě nutnosti odborných znalostí, kterými nedisponuje, zajistit posouzení odborníkem. Od statutárního orgánu či členů statutárních orgánů se vyžaduje aktivní plnění povinností souvisejících s jejich činností, nedostatek znalostí nutných k výkonu funkce nebo nedostatek času pro jejich uplatnění, nelze uplatnit jako omluvitelný důvod pro nevyňaložení péče řádného hospodáře.¹

Jestliže je sporné, zda statutární orgán či jeho člen vykonával funkci s péčí řádného hospodáře, nese důkazní břemeno statutární orgán či jeho člen.

S povinností vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře úzce souvisí povinnost loajality, která není v naší právní úpravě výslovně upravena, lze ji však dovodit z konkrétních ustanovení obchodního zákoníku o smlouvě mandátní. Ustanovení § 567 odst. 2 ObchZ ukládá mandatáři vykonávat činnost, k níž se zavázal podle pokynů mandanta a v souladu s jeho zájmy, které má nebo musí znát. Rovněž § 566 ObchZ stanoví, že mandatář vykonává činnost pro mandanta. Obě ustanovení tak jednoznačně stanoví, že činnost statutárních orgánů či jejich členů musí být vykonávána v souladu se zájmy společnosti, ne v jejich vlastním zájmu či v zájmu nějaké třetí osoby.

Vzhledem k tomu, že se pro vztah společnosti a členů statutárního orgánu nebo jiného orgánu podle § 66 odst. 2 ObchZ uplatní přiměřeně ustanovení o mandátní smlouvě (§ 566 a násl. ObchZ), jestliže ze smlouvy o výkonu funkce, pokud byla uzavřena, nebo ze zákona nevyplývá něco jiného, je otázkou zda ustanovení jednotlivých společností ukládající statutárnímu orgánu povinnost jednat s péčí řádného hospodáře (např. § 79a, § 194 odst. 5 ObchZ), vylučují použití ustanovení § 66 odst. 2 a § 567 odst. 1 ObchZ, ze kterého vyplývá, že osoba na kterou se toto ustanovení vztahuje, je povinna při vyřizování záležitostí postupovat s odbornou péčí. Dle názoru odborníků, s kterými se plně ztotožňuji, je úprava v rámci jednotlivých společností ve vztahu k § 66 odst. 2 a § 567 odst. 1 ObchZ úpravou zvláštní, a tudíž má přednost.

¹ viz Eliáš, K. K některým otázkám odpovědnosti reprezentantů kapitálových společností. Právník, 1999, č. 4.

² Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník - komentář. III. díl. Praha: Polygon, 2002, s. 2417.

Další články:

- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)

- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)